

ბიზნესის სფეროში კვლევითი პროექტის განხორციელების ლოგიკა და კვლევის ანგარიშის გაფორმების სტანდარტები

The logic of Implementation of Research Project in Business Sphere and Standards Survey Report

მერაბ ვანიშვილი - პროფესორი, საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი,
merabvanishvili@yahoo.com

ნინო ხიდირბეგიშვილი - ასისტენტ პროფესორი,
საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი

Merab Vanishvili - Professor, Georgian Technical University,
merabvanishvili@yahoo.com

Nino Khidirbegishvili - Assistant Professor
Georgian Technical University

რეზიუმე

კვლევითი პროექტის წარმატებით განხორციელება, უმრავლეს შემთხვევაში, დამოკიდებულია კვლევის ეტაპების სწორად ორგანიზების, დაგეგმვისა და თანმიმდევრულად განხორციელების უნარზე. კვლევითი პროექტის ცალკეული ეტაპების რაოდენობა და შინაარსი მნიშვნელოვანწილად დამოკიდებულია კვლევის ობიექტისა და საგნის სპეციფიკაზე, ასევე კვლევის სახეზე.

ბიზნესის სფეროში პრობლემის კვლევის განხორციელების ყველაზე გავრცელებული ციკლი ხუთ ძირითად ეტაპს მოიცავს. საბოლოო საფეხური, რაც ბიზნესის რაოდენობრივი თუ თვისებრივი კვლევის ჩატარებასა და მონაცემების დამუშავებას მოსდევს, არის კვლევის ანგარიშის შექმნა. კვლევის ტიპიდან გამომდინარე, კვლევის ანგარიშიც ორი სახისაა - რაოდენობრივი და თვისებრივი. ისინი სტრუქტურულად მსგავსია, მაგრამ შინაარსობრივად განსხვავებული.

წინამდებარე სტატიაში, უახლეს ლიტერატურულ წყაროებზე დაყრდნობით, განხილული იქნება ბიზნესის სფეროში კვლევითი პროექტის განხორციელების ლოგიკა და კვლევის ანგარიშის გაფორმების სტანდარტები.

გამოყენებული მეთოდოლოგიის თანახმად, თავდაპირველად გაანალიზდება კვლევითი პროექტის განხორციელების ლოგიკა და ალგორითმი, შემდეგ კი განიხილება კვლევის ანგარიშის სტრუქტურა და შექმნის ძირითადი პრინციპები.

საკვანძო სიტყვები: დივერგენცია, ტრანსფორმაცია, კონვერგენცია, კვლევის კონცეფცია, სამუშაო ჰიპოთეზა.

Abstract

Successful implementation of the research project, in most cases, depends on the ability to properly organize, plan and consistently research research phases. The number and content of the individual stages of the research project is largely dependent on the specificity of the research object and the subject, as well as the research.

The most common cycle of problem research in business sphere involves five main stages. The final step that results in the quantitative or qualitative research of business and the processing of data is to create a survey report. Based on the research type, the survey report is of two types - quantitative and qualitative. They are structurally similar, but contrary to content.

In the present article, based on the latest literary sources, the logic of implementation of the research project in the business field and the conclusion of the research report.

Based on the methodology applied, the analysis and algorithm of research project will be analyzed initially, and then review the structure of the research report and the basic principles of the study.

Keywords: Diversification, Transformation, Convergence, Research Concept, Working Hypothesis.

შესავალი. კვლევითი პროექტის წარმატებით განხორციელება, უმრავლეს შემთხვევაში, დამოკიდებულია კვლევის ეტაპების სწორად ორგანიზების, დაგეგმვისა და თანმიმდევრულად განხორციელების უნარზე.

საბოლოო საფეხური, რაც ბიზნესის რაოდენობრივი თუ თვისებრივი კვლევის ჩატარებასა და მონაცემების დამუშავებას მოსდევს, კვლევის ანგარიშის შექმნაა. კვლევის ტიპიდან გამომდინარე, კვლევის ანგარიშიც ორი სახისაა - რაოდენობრივი და თვისებრივი. ისინი სტრუქტურულად მსგავსია, მაგრამ შინაარსობრივად განსხვავებული.

წინამდებარე სტატიაში, უახლეს ლიტერატურულ წყაროებზე დაყრდნობით, განხილული იქნება ბიზნესის სფეროში კვლევითი პროექტის განხორციელების ლოგიკა და კვლევის ანგარიშის გაფორმების სტანდარტები.

თავდაპირველად განვიხილავთ კვლევითი პროექტის განხორციელების ლოგიკასა და ალგორითმს. შემდეგ მიმოვიხილავთ კვლევის ანგარიშის სტრუქტურასა და შექმნის ძირითად პრინციპებს. **ძირითადი ტექსტი.** კვლევითი პროექტის ცალკეული ეტაპების რაოდენობა და შინაარსი მნიშვნელოვანწილად დამოკიდებულია კვლევის ობიექტისა და საგნის სპეციფიკაზე, ასევე კვლევის სახეზე.

ბიზნესის სფეროში პრობლემის კვლევის განხორციელების ყველაზე გავრცელებული ციკლი და მისი ეტაპები მოცემულია ნახ.1-ზე.

კვლევის პრობლემისა და მიზნის განსაზღვრა

კვლევის პრობლემის გამოვლენა

კვლევის ობიექტისა და საგნის განსაზღვრა

კვლევის მიზნის ფორმულირება

კვლევის თემის ფორმულირება

კვლევის პროგრამის დამუშავება

კვლევის განხორციელების გეგმის დამუშავება

კვლევის განხორციელების მეთოდების შერჩევა

მოსაპოვებელი ინფორმაციის ტიპისა და მიღების წყაროების

განსაზღვრა

აუცილებელი მონაცემების შეკრების მეთოდების განსაზღვრა

კვლევის პროგრამის რეალიზაცია

მონაცემების შეკრება

მონაცემების ანალიზი

მიღებული შედეგების ინტერპრეტაცია

კვლევის ანგარიშზე მუშაობა და მისი გაფორმება

კვლევის შედეგების დანერგვა

ნახ. 1. სამეცნიერო კვლევის განხორციელების ეტაპები ბიზნესის სფეროში

პირველი, მოსამზადებელი ეტაპი კონცენტრირებულია კვლევის პრობლემისა და მიზნის განსაზღვრაზე. ამ ეტაპზე მკვლევარს უწევს იმის განსაზღვრა, თუ რაში მდგომარეობს პრობლემა, რომლის გადაჭრაც ხელს შეუწყობს თეორიის განვითარებასა და პრაქტიკის სრულყოფას ბიზნეს-საქმიანობაში. ამასთან, პარალელურად ყალიბდება *კვლევის კონცეფცია*, როგორც შეხედულებათა მთლიანი და ლოგიკურად დაკავშირებული, საერთო იდეით გაერთიანებული და კვლევის მიზნის მიღწევაზე მიმართული სისტემა.

კვლევის კონცეფციის ფორმირებისას გამოიყენება ისეთი მეთოდები, როგორიცაა დივერგენცია, ტრანსფორმაცია, კონვერგენცია.

ტერმინი „დივერგენცია“ (divergence - განსხვავება) გამოიყენება როგორც საზღვრების გაფართოების მეთოდი შემეცნების პროცესში, რომელიც მიმართულია კვლევის მიზნების მიღწევის უზრუნველყოფი იდეების, მიდგომების, მიმართულებების, მეთოდების ყოვლისმომცველ ძიებაზე. დივერგენციის მეთოდებს შესაძლებელია მივაკუთვნოთ სამეცნიერო ინფორმაციის განზოგადება, პრობლემის ვიზუალიზაციის მეთოდები, პრობლემის განხილვა, ფორმულირებების ანალიზი და ცნებითი აპარატის ფორმირება, ინფორმაციის დაგროვება, პრობლემის გადაჭრის თაობაზე არსებული თვალსაზრისებისა და მიდგომების ინვენტარიზაცია.

ტრანსფორმაცია (transformation - სახეცვლილება) გულისხმობს პრობლემის შესახებ წარმოდგენის ცვლილებას მკვლევარისათვის ყველაზე მისაღებ სახემდე. ტრანსფორმაციის მეთოდებს წარმოადგენს კლასიფიკაცია, პრობლემის სტრუქტურის დაზუსტება, ლიტერატურული წყაროების კლასიფიკაციის კრიტერიუმების ან პრობლემის ცალკეული ელემენტების შერჩევა, მეცნიერული შეხედულებების ან ლიტერატურული წყაროების რანჟირება.

კონვერგენცია (convergence - დამთხვევა) განსაზღვრავს სტატისტიკურ კვლევებზე, გაანგარიშებებზე, მეცნიერულ დასაბუთებაზე, პროექტირებაზე დაფუძნებული კვლევის საზღვრების შევიწროებას.

კვლევის კონცეფციაზე გავლენას ახდენს პარადიგმა (ბერძნ. Paradeigma - მაგალითი, ნიმუში), რომელიც წარმოადგენს მეცნიერთა საზოგადოების მიერ მეცნიერების განვითარების ცნობილ ეტაპზე მიღებული თეორიული და მეთოდოლოგიური დებულებების ერთობლიობას, რომელიც გამოყენებულია ნიმუშის, სამეცნიერო კვლევის მოდელის, ინტერპრეტაციის, სამეცნიერო მონაცემების

შეფასების და სისტემატიზაციის სახით, რათა მოხდეს ჰიპოთეზათა გააზრება და ამოცანების გადაჭრა მეცნიერული შემეცნების პროცესში. სწორედ ძირითადი მეცნიერული პარადიგმა განსაზღვრავს უმრავლეს მეცნიერთა კვლევის მიმართულებას.

პრობლემის განსაზღვრის პროცესში ავტორებს უყალიბდებათ კვლევის ზოგადი სურათი და უმრავლეს შემთხვევაში ეძლევათ *სამუშაო ჰიპოთეზის* ჩამოყალიბების საშუალება, რომელიც კვლევის პროცესში უნდა იქნეს დამტკიცებული ან უარყოფილი. გარდა ამისა, ამ ეტაპზე მკვლევარი იწყებს ობიექტის, როგორც პრობლემური სიტუაციის მატარებლის და საგნის (შესწავლას დაქვემდებარებული კვლევის საგნის თვისებების ან მახასიათებლების) გამოყოფას.

კვლევითი საქმიანობა მიმართულია ახალი ცოდნის მიღებასა და გამოყენებაზე. აქედან გამომდინარე, კვლევის მიზნად უნდა გამოვიდეს კვლევის საგნის სარწმუნო შესწავლა, და ასევე პრაქტიკულად მნიშვნელოვანი შედეგების მიღება.

კვლევის მეორე ეტაპი დაიყვანება კვლევის პროგრამის დამუშავებაზე. კვლევის პროგრამა ორიენტირებული უნდა იყოს წამოყენებულ ჰიპოთეზებზე. მისი ძირითადი ნაწილი მოიცავს კვლევის გეგმას და ემპირიული ინფორმაციის შეგროვებისა და ანალიზის ძირითადი პროცედურების გადმოცემას. კვლევის გეგმის შედგენისას ზუსტად უნდა მივყვეთ შერჩეულ თემას და არ უნდა გავიდეთ მისი საზღვრებიდან, ჩართული უნდა იქნეს კვლევის ყველა ასპექტის ამსახველი განყოფილებები ლოგიკური თანმიმდევრობით.

კვლევის ამ განყოფილებაში ხორციელდება კვლევის მეთოდების შერჩევა, ნაჩვენებია არჩეული მეთოდების კავშირი კვლევის მიზანთან, ამოცანებთან და ჰიპოთეზასთან. მეთოდის შერჩევისას, უწინარეს ყოვლისა, აუცილებელია გათვალისწინებული იქნეს კვლევის მიზნის მიღწევის შესაძლებლობა. ამასთან, იგი უნდა იყოს ეკონომიური, უსაფრთხო დასაშვები მორალისა და სამართლის თვალთახედვით, მეცნიერული ანუ გააჩნდეს მყარი მეცნიერული ბაზა.

კვლევის მესამე ეტაპზე ხორციელდება კვლევის პროგრამის რეალიზაცია. ეს ეტაპი თავისი არსით წარმოადგენს კვლევითს. იგი შედგება არა მარტო საკვლევი თემის ირგვლივ არსებული ლიტერატურის, სტატისტიკური მონაცემებისა და საარქივო მასალების სისტემატური შესწავლისაგან, არამედ ასევე ვარაუდობს თეორიული და ემპირიული კვლევების ჩატარებას, შედეგების დამუშავებასა და ანალიზს, ახალი მიღე-ბული ფაქტების ახსნას, დებულებების, პრაქტიკული რეკომენდაციებისა და წინადადებების არგუმენტირებასა და ფორმულირებას.

კვლევის ანგარიშზე მუშაობისა და მისი გაფორმების ეტაპზე ხორციელდება ნაშრომის კომპოზიციის, შიდა სტრუქტურის განსაზღვრა; თემის, თავებისა და პარაგრაფების დაზუსტება; ხელნაწერის მომზადება, მისი რედაქტირება; ხელნაწერის ისეთი ელემენტების გაფორმება, როგორიცაა ლიტერატურის სია და ინტერნეტ-მასალები, გრაფიკული მასალები და დანართები. კვლევითი ნაშრომის კომპოზიციის ოფიციალური სტანდარტი არ არსებობს; ყოველი ავტორი ხელნაწერის ნაწილებს შორის შიდა ლოგიკურ კავშირს ირჩევს იმგვარად, რომ სრულად გაიხსნას პრობლემა. ნაშრომის კონკრეტული სტრუქტურული ელემენტების (შინაარსი, ბიბლიოგრაფია და ა.შ.) გაფორმება უნდა შეესაბამებოდეს სტანდარტს, რასაც ქვემოთ განვიხილავთ.

კვლევითი პროექტის დამამთავრებელ ეტაპზე ხორციელდება კვლევის შედეგების დანერგვა და საავტორო თანმხლები ბარათის მომზდება დასანერგავ წინადადებაზე.

სანამ უშუალოდ კვლევის ანგარიშის სტრუქტურასა და შინაარსს განვიხილავთ, აუცილებელია იმ ძირითადი პრინციპების გაცნობა, რაც ნებისმიერი სახის კვლევის ანგარიშის შექმნას უდევს საფუძვლად. მათ მიეკუთვნება შემდეგი:

მკითხველი: სანამ მკვლევარი ანგარიშის წერას დაიწყებს, უნდა გაითვალისწინოს, თუ ვინ იქნებიან მისი მკითხველები - პროფესიონალი მკვლევარები, სტუდენტები, კვლევის დამკვეთი

ორგანიზაცია თუ ფართო აუდიტორია. ამასთან, მან უნდა გაითვალისწინოს მკითხველის გათვითცნობიერებულობა მოცემულ საკითხში და მისი მოლოდინები, რაც, უდავოდ, გავლენას ახდენს ნაშრომის შინაარსზე.

როცა მკვლევარი სტუდენტებისთვის ქმნის კვლევის ანგარიშს, მან ყველა ტექნიკური ტერმინი უნდა განსაზღვროს და ნაბიჯ-ნაბიჯ გააანალიზოს მიღებული შედეგები, მაშინ როცა პროფესიონალ მკვლევარებს ტექნიკური ტერმინების განმარტება კი არ სჭირდებათ, არამედ კვლევის დიზაინისა და მეთოდების დეტალური აღწერა და მონაცემების ინტერპრეტაცია უფრო აინტერესებთ.

კვლევის დამკვეთებს სჭირდებათ მოკლე და კონკრეტული ანგარიში იმისა, თუ როგორ ჩატარდა კვლევა და რა ძირითადი შედეგები იქნა მიღებული; თანაც ეს შედეგები რაც შეიძლება მარტივი ცხრილებისა თუ დიაგრამების სახით უნდა იყოს წარმოდგენილი. ფართო აუდიტორიისათვის ინფორმაციის მისაწოდებლად კი მარტივი ენა და კონკრეტული მაგალითები უნდა იქნეს გამოყენებული, ასევე კვლევის პრაქტიკულ შედეგებზე უნდა გამახვილდეს ყურადღება.

კვლევის თემა: კვლევის თემა უნდა იყოს საკმარისად ფართო, რათა იყოს საინტერესო, პრაქტიკული მნიშვნელობის და, ამავე დროს, საკმარისად ვიწრო, რომ მოხდეს მისი ადეკვატურად შესწავლა. საკითხი უნდა იყოს ამოწურვადი. ნაშრომის სათაური უნდა იყოს ინფორმაციული თვალსაზრისით ზუსტი, ტექსტის შესაბამისი, ამავე დროს, ლაკონური.

მიზანი: მკითხველი და მიზანი ერთმანეთთან მჭიდრო კავშირში იმყოფება. თუ მკითხველი მკვლევარზე ნაკლებად არის ინფორმირებული მოცემულ საკითხთან დაკავშირებით, მკვლევარის ძირითადი მიზანია ინფორმაციის მიწოდება (როგორც, მაგალითად, სახელმძღვანელოში). რა თქმა უნდა, მწერალი განსხვავებულ მიზანს ისახავს, როცა მოცემული სფეროს ექსპერტებისთვის წერს ნაშრომს.

წინასწარი თეზისი (დასკვნა): აკადემიური წერის ერთ-ერთი უმთავრესი პრინციპია, რომ ავტორმა შესავალშივე წარმოადგინოს მისი თეზისი ანუ ძირითადი პოზიცია, რაც ორ მიზანს ემსახურება: (1) ნაშრომის ლოგიკური თანმიმდევრობის შენარჩუნებას, რადგან ავტორმა უკვე ჩამოაყალიბა მისი პოზიცია, რაც დაეხმარება ერთი არჩეული მიმართულებით იმოდროს და ყველა არგუმენტი თუ ქვეარგუმენტი წარმოდგენილი პოზიციის გასამყარებლად გამოიყენოს; (2) მკითხველისთვის თავიდანვე ნათელია ავტორის პოზიცია, ამიტომ მისთვის მარტივია როგორც ავტორის არგუმენტების შესაბამისობის შეფასება, ისე მის მოსაზრებებში ლოგიკური ხარვეზების აღმოჩენა.

თეზისის სიახლე ვლინდება დარგში არსებულ ცოდნასთან მიმართებით. არ არის საკმარისი, თეზისი ახალი იყოს ავტორისთვის. ნაშრომის ორიგინალურობა არ შემოიფარგლება იმით, რომ ის ავტორის მიერ არის შესრულებული. იგი შესაბამის სფეროში არსებულ ცოდნას უნდა აფართოებდეს. დასაშვებია უკვე არსებული გადაწყვეტის ახალი დასაბუთება. ამ დროს სიახლე ვლინდება სწორედ დასკვნისკენ მიმავალ გზაში.

სტრუქტურა: ნებისმიერი ინფორმაცია ორგანიზებული უნდა იყოს განსაზღვრული სტრუქტურის საფუძველზე. ელემენტარული დონით რომ დავიწყოთ, მარტივ წინადადებასაც და მცირე ზომის პარაგრაფსაც კი საკუთარი სტრუქტურა აქვს. კვლევის ანგარიშის სტრუქტურა შემდეგი სახისაა: შესავალი, მეთოდები, შედეგები და დასკვნა. ავტორმა მკაცრად უნდა მისდიოს აღნიშნულ სტრუქტურას, რადგან მასში ყოველი მომდევნო საფეხური ლოგიკურად გამომდინარეობს წინა საფეხურიდან.

მეცნიერისთვის საინტერესოა არა მხოლოდ კვლევის შედეგი, არამედ შესაბამისი დასკვნებისკენ მიმავალი გზაც. არანაკლებ მნიშვნელოვანია აზრის სტრუქტურირებულად ზუსტი გადმოცემა: შესწავლილ საკითხთა წრესა და თანმიმდევრობას ლოგიკური ახსნა უნდა ჰქონდეს. თითოეული თავი მკითხველს უნდა აახლოებდეს

ნაშრომის შესავალში დასახულ მიზანთან. მას არ უნდა გაუჩნდეს შეგრძნება, რომ დროს კარგავს.

კვლევის ანგარიში მხოლოდ მაშინ ჩაითვლება სრულყოფილად, თუ ავტორი არსებითად ამოწურავს დასმულ საკითხს, სრულად მიმოიხილავს შესაბამის საკითხთან მიმართებით არსებულ ხელმისაწვდომ ლიტერატურას და დასკვნის სახით წარმოაჩენს სიახლეს შესაბამისი საკითხის შესწავლა-განვითარებაში.

სტილი: კვლევის ანგარიში შესაბამისი სტილით უნდა იყოს შესრულებული, რომელიც არა მარტო თანმიმდევრულად უნდა იყოს დაცული მთელ ნაშრომში, არამედ აუცილებლად შეესაბამებოდეს მკვლევარის მიზანსა და ნაგულისხმევ მკითხველს. წინააღმდეგ შემთხვევაში, შეუძლებელი იქნება პროფესიული ტონის მიღწევა, რადგან არაფორმალური ენით დაწერილი კვლევის ანგარიში, მიუხედავად კომპლექსური მონაცემების წარმოდგენისა, შესაძლოა, ზედმეტად გამარტივებული მოგვეჩვენოს.

დამკვიდრებულია მცდარი მოსაზრება, რომ სამეცნიერო ენა რთული უნდა იყოს. ხშირია მიდრეკილება რთული წინადადების აგებისადმი. პირიქით, ნაშრომის სიმდიდრე ვლინდება აზრის ლაკონურად გადმოცემაში. მნიშვნელოვანია, აზრი იყოს ღრმა, ხოლო გადმოცემული მაქსიმალურად მარტივი ენით. სამეცნიერო ნაშრომის ავტორი უნდა ერიდოს მაღალფარდოვან ფრაზებს, რადგან მაღალფარდოვანი ბუნდოვანი ფრაზა ხანდახან შეუძლებელს ხდის ავტორის სათქმელის გარკვევას⁴.

ასევე მნიშვნელოვანია სწორი კავშირების გამოყენება, რამდენადაც სწორი კავშირი კრავს ტექსტს და საკითხების თანმიმდევრული და სწორი აღქმისათვის შეუცვლელია. ის

⁴ ავტორმა არ უნდა გამოიყენოს არცერთი ზედმეტი სიტყვა. ზედმეტი სიტყვა ქმნის აზრის არასწო-რად გაგების საფრთხეს. ის ყურადღებას უფანტავს მკითხველს და შესაძლებელია, მისი ყურადღება მნიშვნელოვანიდან უმნიშვნელოზე გადაიტანოს. ხშირად მკითხველი „ნეიტრალური“ სიტყვის მიღმა ეძებს შინაარსს, რომელიც ავტორს არ უგულისხმია.

დამატებითი ბერკეტია სხვადასხვა წინადადების დაწერის მიზნის გასარკვევად⁵.

დაბოლოს, უპირატესობა ენიჭება მოკლე წინადადებებს. თუმცა აზრის სიზუსტე ფრაზის სიმარტივის მსხვერპლი არ უნდა გახდეს.

ლოგიკური თანმიმდევრობა: კვლევის ანგარიშში ავტორის ყველა არგუმენტი მისი ძირითადი პოზიციის გამყარებას უნდა ემსახურებოდეს, რაც იმას ნიშნავს, რომ ყველა იდეა ლოგიკურ კავშირში უნდა იმყოფებოდეს და ავტორი არ უნდა მერყეობდეს სხვადასხვა მოსაზრებას შორის. თუ მკითხველს უწევს უკან დაბრუნება და აზრის გასაგებად ნაწერის რამდენჯერმე გადაკითხვა, ანდა მას უჭირს ავტორის არგუმენტების ძირითად პოზიციასთან დაკავშირება, ეს იმას ნიშნავს, რომ ნაშრომი არათანმიმდევრული და არალოგიკურია.

ნებისმიერი კვლევის ანგარიშში შემდეგი ძირითადი ელემენტებისგან შედგება: სათაური, მადლობის გადახდა კოლეგების, ხელმძღვანელებისა და სპონსორებისათვის, სარჩევი, ცხრილებისა და ნახაზების ჩამონათვალი, ანოტაცია, პრობლემის დასმა, ლიტერატურის მიმოხილვა, კვლევის დიზაინი, გამოყენებული მეთოდოლოგია, შედეგები, დისკუსია, დასკვნა, ბიბლიოგრაფია, დანართი. განვიხილოთ თითოეული მათგანი.

სათაური - ნაშრომის ადეკვატური აღწერა რაც შეიძლება ნაკლები სიტყვით. კვლევის ანგარიშის სათაური უნდა ასახავდეს კვლევის საგანს, ზუსტად უნდა გადმოსცემდეს ნაშრომის ფოკუსს (არც

⁵ მაგალითად, სიტყვა „უპირველესად“ მიუთითებს მსჯელობის საწყისს, პირველ არგუმენტს, „შემ-დგომ“ - მომდევნო არგუმენტს, „დაბოლოს“ ასრულებს ტექსტს დამავიწყებელი არგუმენტით. „შემდგომის“ ნაცვლად, უმეტეს შემთხვევაში, შესაძლებელია სიტყვების „აგრეთვე“ ან „ასევეს“ გა-მოყენება. კონტრარგუმენტს ასევე წინ უძღვის ყურადღების გამამახვილებელი სიტყვა, მაგალი-თად: „ამასთან“, „თუმცა“. როდესაც ავტორს სურს ორი ურთიერთდაკავშირებული არგუმენტის გა-მოყენება, მკითხველის ყურადღების გამამახვილება ხდება „ერთი მხრივ“ და „მეორე მხრივ“ გამოყენებით.

ზედმეტად ფართო უნდა იყოს და არც ზედმეტად ვიწრო), უნდა იყოს თვითამხსნელი მოცემული სფეროს სპეციალისტებისათვის.

მადლობის გადახდა კოლეგების, ხელმძღვანელებისა და სპონსორებისათვის - გაწეული დახმარებისათვის.

სარჩევი - ნაშრომის ძირითადი სექციები, თანმიმდევრობით მითითებული.

ცხრილებისა და ნახაზების ჩამონათვალი - ცხრილები და ნახაზები იმ თანმიმდევრობით წარმოდგენილი, როგორც ეს ტექსტშია მოცემული.

ანოტაცია - მთელი ნაშრომის ერთ პარაგრაფში მიმოხილვა. არსებობს ორი სახის ანოტაცია: პირველი კონცენტრირებას უკეთებს მიღებულ შედეგებსა და მათგან გამომდინარე დასკვნებს; მეორე კი ნაშრომის 4 ძირითადი ნაწილის (შესავალი, მეთოდები, შედეგები, დისკუსია /დასკვნა) თითო-თითო წინადადებით შეჯამებას გულისხმობს.

პრობლემის დასმა - გამოკვლევის ხასიათისა და მისი განხორციელების გზების მოკლე მიმოხილვა, ასევე გამოკვლევის მიზნებისა და ჰიპოთეზების ნათლად ფორმულირება.

ლიტერატურის მიმოხილვა - შერჩეული პირველადი და მეორადი წყაროების მიმოხილვა, მათი ორიგინალური და კრიტიკული ანალიზი.

კვლევის დიზაინი - იმ თეორიული სტრუქტურისა და მეთოდების მითითება, რომლის ფარგლებში და რომელთა გამოყენებითაც უნდა შემოწმდეს ფორმულირებული ჰიპოთეზები.

გამოყენებული მეთოდოლოგია - მონაცემების სანდოობისა და ვალიდურობის ჩვენება, ასევე იმ ანალიზის განხილვა, რომელიც ჰიპოთეზების შემოწმებას უნდა ემსახურებოდეს.

შედეგები - ინფორმაციისა და მონაცემების პრეზენტაცია, რის საფუძველზეც შესაძლებელი ხდება გადაწყვეტილების მიღება ჰიპოთეზების მიღებისა თუ უკუგდების შესახებ.

დისკუსია - მიღებული შედეგებით ნაკარნახევი პრინციპების, კავშირების, კორელაციებისა და განზოგადებების პრეზენტაცია; შედეგების ინტერპრეტაცია და საკვლევ პრობლემასა და ჰიპოთეზებთან მათი კავშირის ჩვენება; დედუქციურ-ინდუქციური დასკვნების გამოტანა და რეკომენდაციების შემუშავება.

დასკვნა - მიღებული შედეგებისა და მათგან გამომდინარე დასკვნების მოკლედ შეჯამება.

ბიბლიოგრაფია - ყველა გამოყენებული წყაროს აკურატული მითითება ანბანური თანმიმდევრობით, შერჩეული ფორმატის ფარგლებში.

დანართი - მნიშვნელოვანი მონაცემები და საილუსტრაციო მასალა, ძირითადი ტექსტის ფარგლებს გარეთ გამოტანილი.

თუმცა, უნდა აღინიშნოს, რომ ჩამოთვლილი ელემენტები კვლევის ანგარიშში ასეთი დანაწევრებული სახით კი არ გვხვდება, არამედ უფრო ფართო სექციებადაა გაერთიანებული. რეალურად, როგორც ზემოთ ითქვა, კვლევის ანგარიშის ტექსტური ნაწილი ოთხი ძირითადი სექციისაგან შედგება. კერძოდ:

პირველი სექციაა შესავალი, რომელშიც პრობლემაა დაყენებული და ჰიპოთეზებია მოცემული; აქვე შეიძლება იყოს წარმოდგენილი ლიტერატურის მიმოხილვა, თუმცა ეს უკანასკნელი შესაძლოა ცალკე სექციადაც იყოს გამოტანილი.

მეორეა მეთოდების სექცია, რომელშიც კვლევის დიზაინი და გამოყენებული მეთოდოლოგია არის წარმოდგენილი; აქ განხილულია შერჩევის ტექნიკა, შერჩევითი ერთობლიობის მოცულობა, მონაცემების მოპოვების სტრატეგიები, შეზღუდვები და ბარიერები მონაცემების მოპოვებისას, მეორადი მონაცემების წყაროები (სახელმწიფო სტატისტიკის მონაცემები, სხვა მკვლევართა მონაცემები), აგრეთვე დასაბუთებულია მონაცემების ანალიზის ნებისმიერი სპეციფიკური ტექნიკის გამოყენება.

მომდევნოა შედეგების სექცია, რომელშიც მოპოვებული მონაცემებია შეჯამებული და წარმოდგენილი ან სტატისტიკური

ცხრილებისა და ნახაზების სახით (თუ მონაცემები რაოდენობრივია), ან დაკვირვებების აღწერისა თუ საველე ჩანაწერების სახით (თუ მონაცემები თვისებრივია).

ბოლო სექცია არის დისკუსია / დასკვნა, სადაც მიღებული შედეგები ახსნილია და მოცემულ საკითხთან დაკავშირებით არსებული სხვა კვლევების ფონზეა გაშუქებული, აგრეთვე დასმულია საკითხები, რომლებიც შემდგომ კვლევას საჭიროებს.

დასკვნა. ყოველივე ზემოაღნიშნულის საფუძველზე შეგვიძლია დავასკვნათ, რომ კვლევითი პროექტის ცალკეული ეტაპების რაოდენობა და შინაარსი მნიშვნელოვანწილად დამოკიდებულია კვლევის ობიექტისა და საგნის სპეციფიკაზე, ასევე კვლევის სახეზე. ბიზნესის სფეროში პრობლემის კვლევის განხორციელების ყველაზე გავრცელებული ციკლი მოიცავს შემდეგ ხუთ ძირითად ეტაპს: კვლევის პრობლემისა და მიზნის განსაზღვრა; კვლევის პროგრამის დამუშავება; კვლევის პროგრამის რეალიზაცია; კვლევის ანგარიშზე მუშაობა და მისი გაფორმება; კვლევის შედეგების დანერგვა.

ნებისმიერი კვლევის ანგარიშში შემდეგი ძირითადი ელემენტებისგან შედგება: სათაური, მადლობის გადახდა კოლეგების, ხელმძღვანელებისა და სპონსორებისათვის, სარჩევი, ცხრილებისა და ნახაზების ჩამონათვალი, ანოტაცია, პრობლემის დასმა, ლიტერატურის მიმოხილვა, კვლევის დიზაინი, გამოყენებული მეთოდოლოგია, შედეგები, დისკუსია, დასკვნა, ბიბლიოგრაფია, დანართი.

კვლევის ანგარიშის ტექსტური ნაწილი ოთხი ძირითადი სექციისაგან შედგება. კერძოდ: პირველი სექციაა შესავალი, რომელშიც პრობლემაა დაყენებული და ჰიპოთეზებია მოცემული; აქვე შეიძლება იყოს წარმოდგენილი ლიტერატურის მიმოხილვა, თუმცა ეს უკანასკნელი შესაძლოა ცალკე სექციადაც იყოს გამოტანილი. მეორეა მეთოდების სექცია, რომელშიც კვლევის დიზაინი და გამოყენებული მეთოდოლოგია არის წარმოდგენილი.

მომდევნოა შედეგების სექცია, რომელშიც მოპოვებული მონაცემებია შეჯამებული და წარმოდგენილი. ბოლო სექცია არის დისკუსია / დასკვნა, სადაც მიღებული შედეგები ახსნილია და მოცემულ საკითხთან დაკავშირებით არსებული სხვა კვლევების ფონზეა გაშუქებული, აგრეთვე დასმულია შემდგომ კვლევას დაქვემდებარებული საკითხები.

გამოყენებული ლიტერატურა

1. კვლევის მეთოდები სოციალურ მეცნიერებებში. პირველი ქართული გამოცემა / ჩავა ფრანკფორტ-ნაჩმიასი, დევიდ ნაჩმიასი. - თბილისი: ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტის გამომცემლობა, 2009.
2. Business research Methods. Donald R. Cooper; Pamela S. Schindler, Mc Graw Hill, ISBN 0-07-249870-2003.
3. Бесплатные видеолекции: Методы исследования в бизнесе: <http://edumarket.ru/library/consulting/12990/>
4. Когнитивная бизнес-аналитика: Учебник / Под науч. ред. д-ра техн. наук, проф. Н.М. Абдикеева. — М.: ИНФРА-М, 2010.
5. Матюгина, Э.Г. Бизнес-исследование как информационная основа планирования деятельности предприятия: организация и методы [Текст]: учебное пособие. — Томск : Изд-во Том. гос. архит.-строит. ун-та, 2014.
6. Методология и методы научных исследований в экономике и менеджменте [Текст]: пособие для вузов / Завьялова Н.Б., Головина А.Н., Завьялов Д.В., Дьяконова Л.П., Мельников М.С. и др.; под ред. Н. Б. Завьяловой, А.Н. Головиной. — Москва- Екатеринбург, 2014.